Νικολάι Γκόγκολ: *Το Παλτό*
Εθνικό Θέατρο - Πειραματική Σκηνή

Η διάσημη νουβέλα του Νικολάι Γκόγκολ έδωσε τη βάση για μια ενδιαφέρουσα παράσταση ελληνορωσικής συνεργασίας, που φιλοξενήθηκε στην Πειραματική Σκηνή του Εθνικού Θεάτρου. Με το *Παλτό* είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε τη δουλειά μιας νέας ρωσίδας σκηνοθέτιδος, της Νίνα Τσούσοβα, και συγχρόνως ένα δόκιμο τρόπο διαχείρισης του τυπικώς μη θεατρικού υλικού, του οποίου η σκηνική παρουσίαση αξιοποιεί το κάθετο κείμενο που υπόκειται στη μεγάλη λογοτεχνία, καθώς και στο μεγάλο θέατρο και την ενσωμάτωση αυτού του κειμένου από τον ηθοποιό-φορέα της δράσης.
Η διασκευή βασίστηκε στην οργάνωση ενός κόσμου εντός του οποίου καλείται να υπάρξει το κεντρικό πρόσωπο, ενός κόσμου που να δικαιολογεί τις αντιδράσεις, τις μύχιες σκέψεις, τη χαρακτηρολογική δομή και τις επιμέρους συμπεριφορές του Ακάκιου Ακάκιεβιτς, ενός εκ των εσχάτων που τόσο για τη λογοτεχνική οπτική του Γκόγκολ, όσο και για τη θεατρική ανάδυση, έσεται πρώτος. Το εγχείρημα δεν είναι εύκολο, καθώς ο κεντρικός ήρωας είναι άπλετα φωτισμένος και αφόρητα ασήμαντος. Γι' αυτούς ακριβώς τους λόγους καθίσταται ερεθιστικός, αφού μέσα στην αντίφαση της πραγματικής και της λογοτεχνικής περσόνας του συμπυκνώνει το άτομο που ταλαιπωρείται από την ίδια του την ύπαρξη προσπαθώντας να επιβιώσει σ' έναν μεγάλο και εξ ορισμού εχθρικό στην αδιαφορία του κόσμο.
Η διασκευή εκμεταλλεύτηκε στο έπακρον την οπτική του κεντρικού ήρωα, ο οποίος προσπαθεί να αυτοπροστατευθεί εγκλωβιζόμενος σε ό,τι νομίζει επαρκές, αν και ελάχιστο, ή άλλως κανονικό, προκειμένου να αποφύγει την αναδιοργάνωση του ακριβού προσωπικού του χώρου, απλώς διότι πιστεύει ότι η μίνιμουμ απαίτηση αποτελεί ασφάλεια και η όποια αλλαγή επικίνδυνη διακινδύνευση. Ήρωας τραγικής φάρσας, εξαναγκάζεται να αποκτήσει ένα καινούργιο παλτό το οποίο χρειάζεται αλλά δεν θέλει και να ανοιχτεί στις επιθυμίες που του επιβάλλει η νέα του όψη. Προσπαθώντας να ανταποκριθεί στη νέα του φορεσιά, ανακαλύπτει τη χαρά ενός άλλου περιβάλλοντος που τον αποδέχεται όχι για τον ίδιο, αλλά για το παλτό του. Έτσι το ρούχο γίνεται πια το σημαντικότερο στοιχείο της δικής του εικόνας για τον εαυτό και τελικά το σύμβολο της ιαματικής για την ανασφάλεια ναρκισσιστικής προδιάθεσης ενός αδύναμου υποκειμένου. Ο Ακάκιος γίνεται ολόκληρος το παλτό του και είναι βέβαια καταδικασμένος να πεθάνει όταν το χάνει.
Η παράσταση που σκηνοθέτησε η Νίνα Τσούσοβα εκμεταλλεύτηκε στο έπακρον την παιδική εσωστρέφεια με την οποία προίκισε το ρόλο ο Νίκος Καρδώνης, πολύ διαφορετικός και ουσιαστικότερος από οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία του έχουμε δει, καθώς και τις φρενήρεις αλλαγές που μπορούσαν να επιτύχουν, η Μαρία Σαββίδου, με την ευρεία γκάμα και τη σκηνική δύναμή της, ο Δημήτρης Παπανικολάου, με τη λόγια σχολιαστική ενσωμάτωση των δραματικών προσώπων και ο Στάθης Μαντζώρος και πέτυχε μιαν ονειρώδη ατμόσφαιρα αδιόρατα νοσταλγική και αντιθετικά εφιαλτική εντός της οποίας ο κεντρικός ήρωας αναδείχθηκε στη λάμψη της ανθρώπινης ιδιότητάς του.
Τα σκηνικά και τα κοστούμια του Βλαντιμίρ Μαρτιρόσοφ μέγα πλεονέκτημα· μινιμαλιστικά και αναγκαία, παίζουν με τη μαγεία της λεπτομέρειας, αξιοποιούν λειτουργικά τη θεατρική μηχανή και δεν φοβούνται την υπερβολή, όταν αυτή δεν στολίζει, αλλά στηρίζει τη σκηνοθετική άποψη.